

Nationaal Programma Landelijk Gebied & LIFE IP All4Biodiversity

Met praktische tools gebiedsgericht aan
de slag

Donderdag 8 december 2022

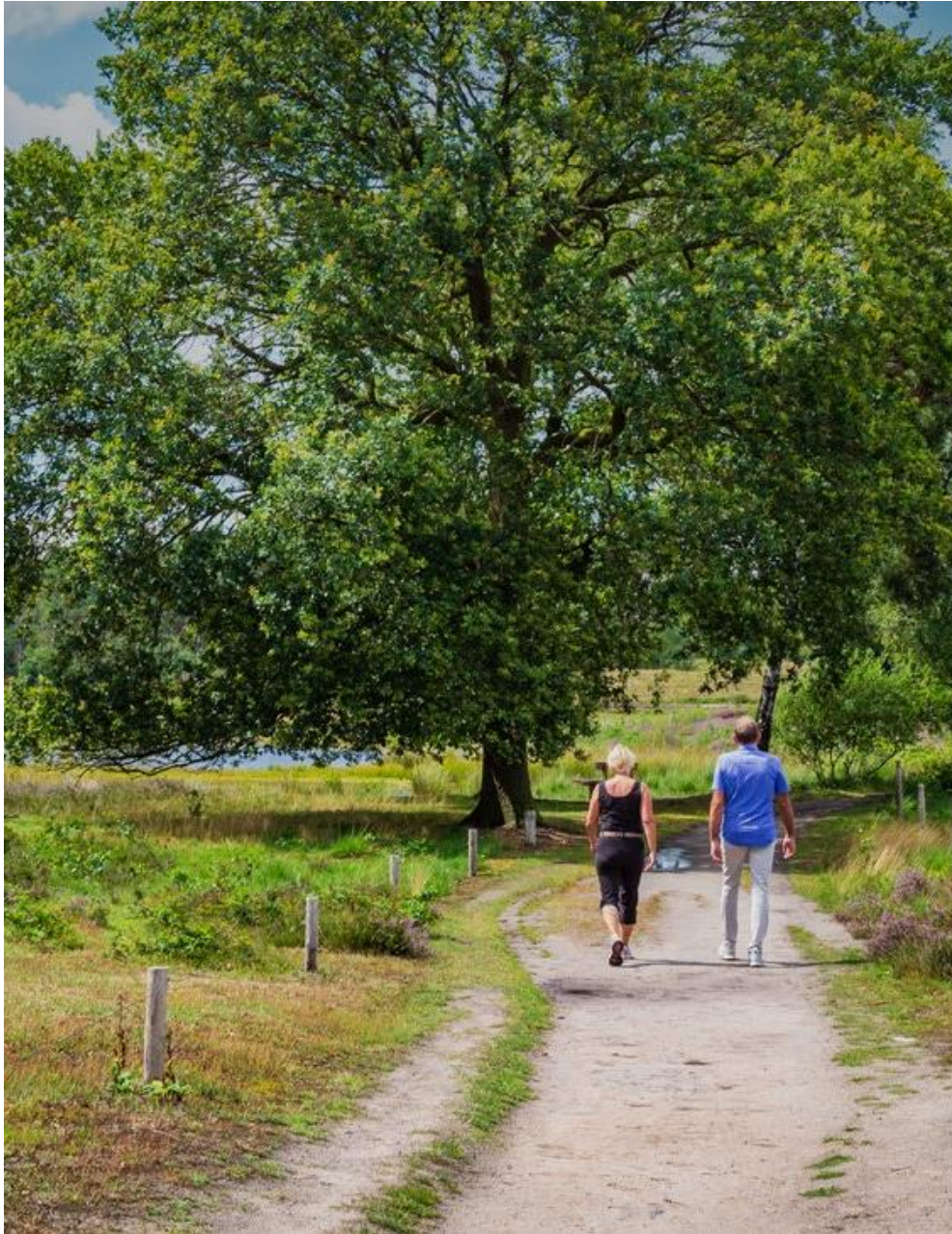
LIFE IP All4Biodiversity team

Programma

- 1. Gebiedsgericht werken: support vanuit LIFE IP All4Biodiversity**
Ed Weijdemans (PZH) en Margo Meijerink (Deltaplan)
- 2. Toelichting uitrol Nationaal Programma Landelijk Gebied**
Pieter de Boer (LNV)
- 3. LIFE IP All4Biodiversity in de praktijk**
Carlo Braat (Noord-Brabant) en Florette Reijman (Gelderland)
- 4. Paneldiscussie: Gebiedsgericht werken aan integrale duurzaamheidsopgaven**
Kees de Pater (Vogelbescherming), Pieter de Boer (LNV), Alex Datema (BoerenNatuur), Toine Morel (RWS), Jeen Nijboer (Rabobank) en Jordy Salden (provincie Limburg)
- 5. Workshops**
1) Lerend praktijknetwerk en training samenwerkingscode, 2) Toolbox voor biodiversiteit, 3) KANO (kansenanalyse natuurontwikkeling) en 4) Excursie
- 6. Plenaire afronding en borrel**

Gebiedsgericht werken: support vanuit LIFE IP All4Biodiversity

Ed Weijdema (PZH) en Margo Meijerink (Deltaplan)

[All4Biodiversity by Schuttelaar Partners on Prezi Next](#)

Toelichting uitrol Nationaal Programma Landelijk Gebied

Pieter de Boer (LNV)

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Nationaal Programma Landelijk Gebied

Toelichting actuele stand van zaken
8 december 2022

Toelichting

- › Herkomst en context NPLG
- › De opgave
- › Proces richting gebiedsprogramma's
- › Besluitvorming MR 25/11
- › Doelen, structurerende keuzes, handreiking
- › Vervolg

Ruimtelijke consequenties

Water en bodem
sturend

Regionale
stikstofreductie-
doelstellingen

Landbouwperspectief

Stikstof
↓ ↓ ↓

Natuur

Stikstofreductie

Areaaluitbreiding

Instandhoudingsdoelen natuurkwaliteit

Hydrologische doelen

Groenblauwe dooradering

Water

Schoon oppervlakte- en grondwater

Goede toestand grondwaterlichamen

Goede zoetwaterbeschikbaarheid

Klimaat

Reductie van uitstoot broeikasgassen.

Koolstofvastlegging

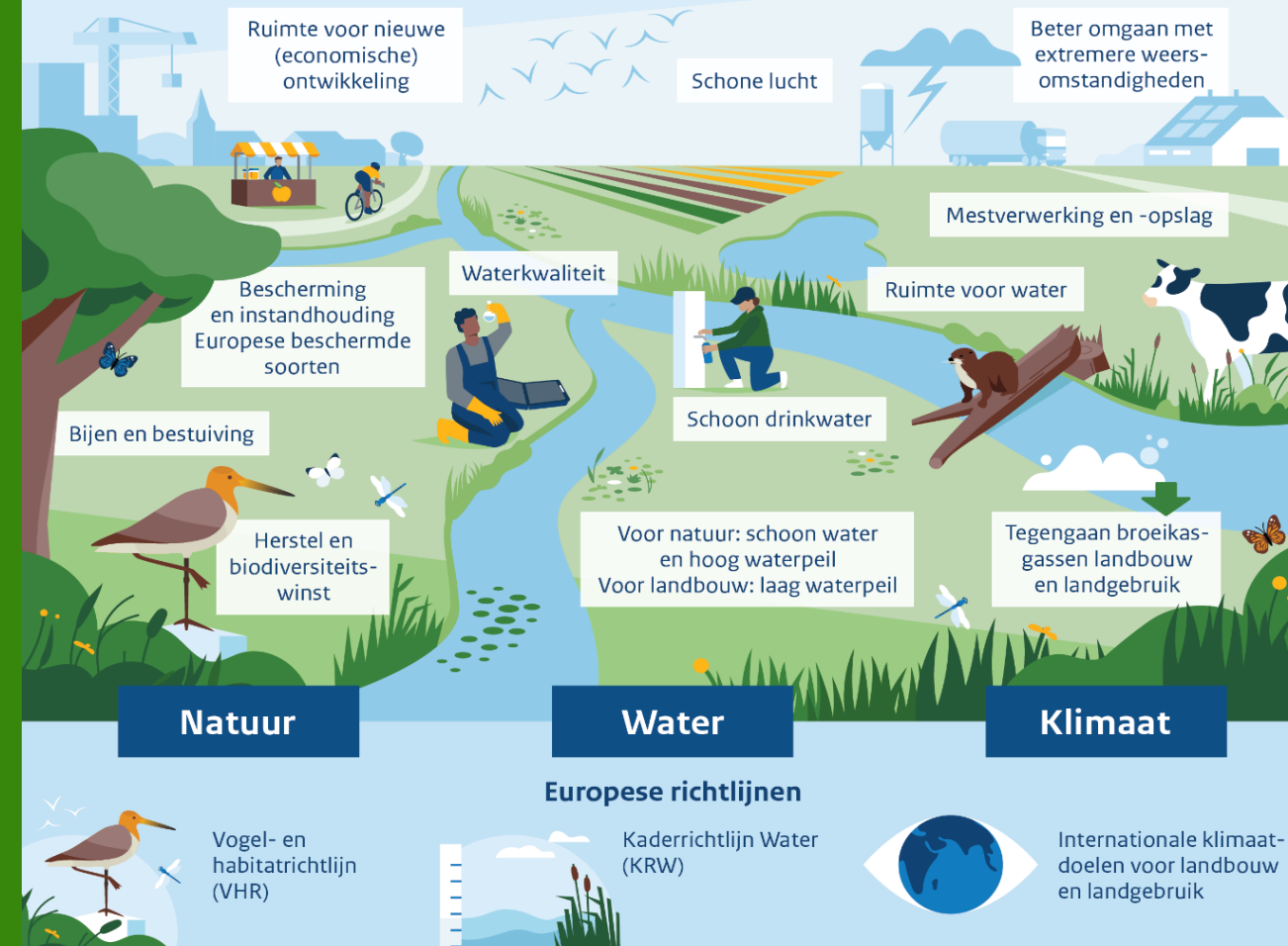
Herkomst en context NPLG

De opgave

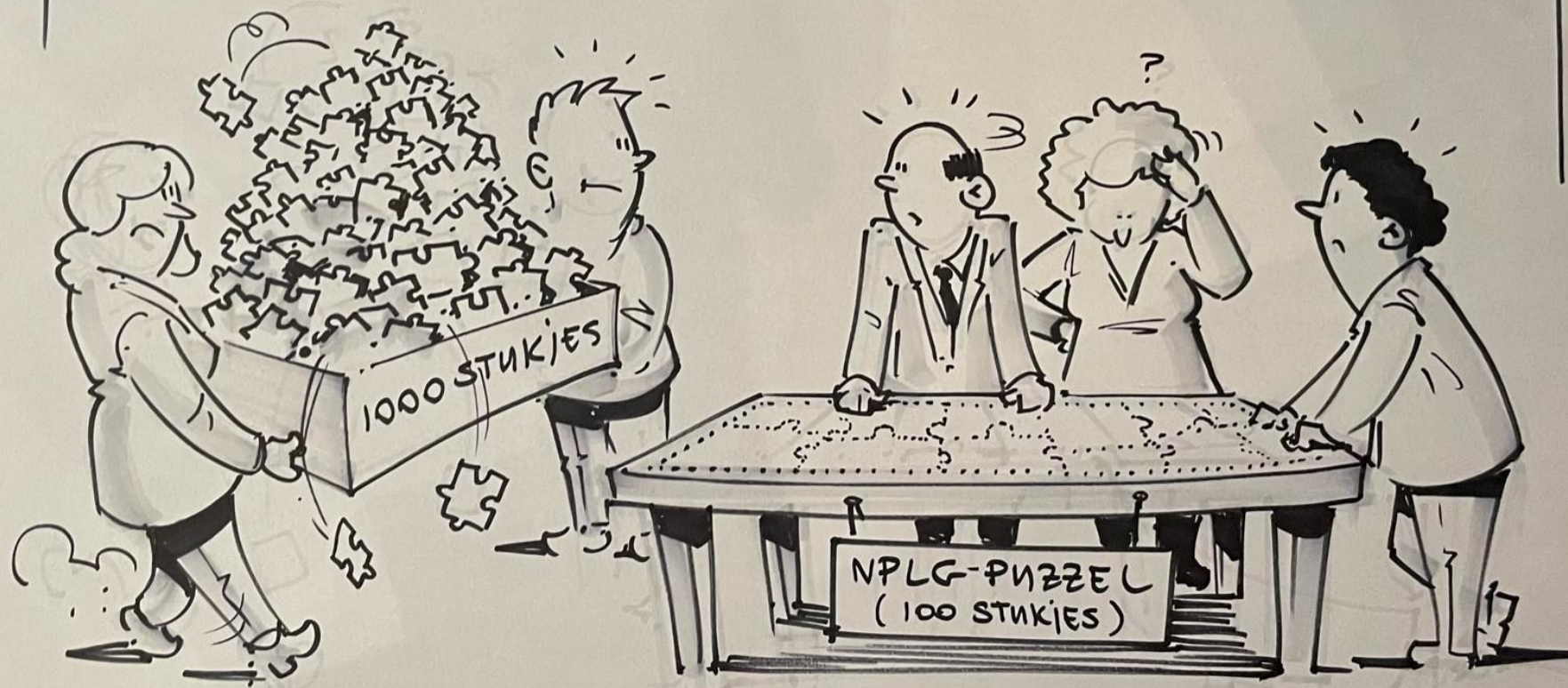
Ons toekomstbestendig landelijk gebied

Een gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak
voor een gezonde leefomgeving

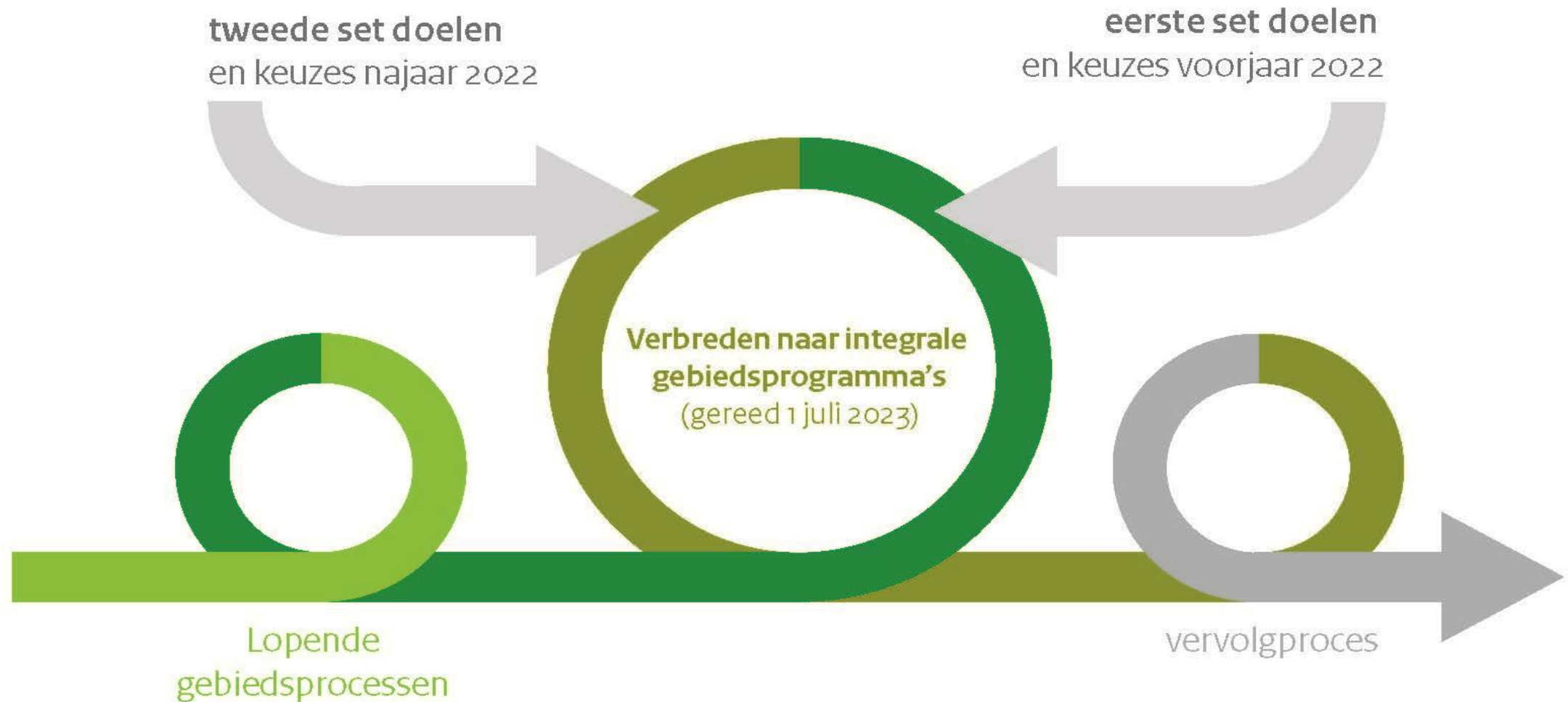
OPGAVE NPLG

'IS PUZZELEN OP MAAT....'

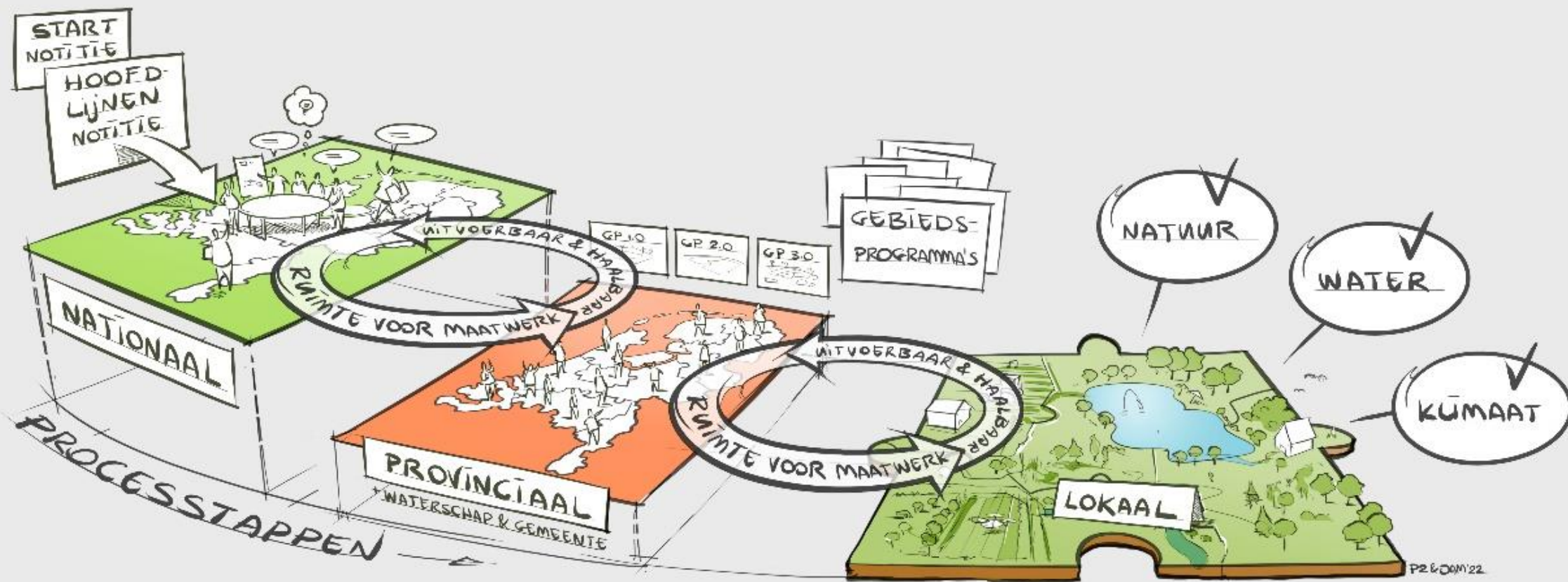
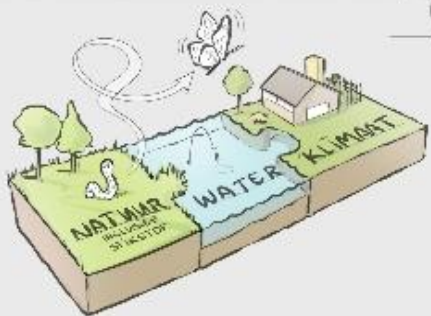

Iteratief proces

ROUTEKAART 'NATIONAAL PROGRAMMA LANDELIJK GEBIED'

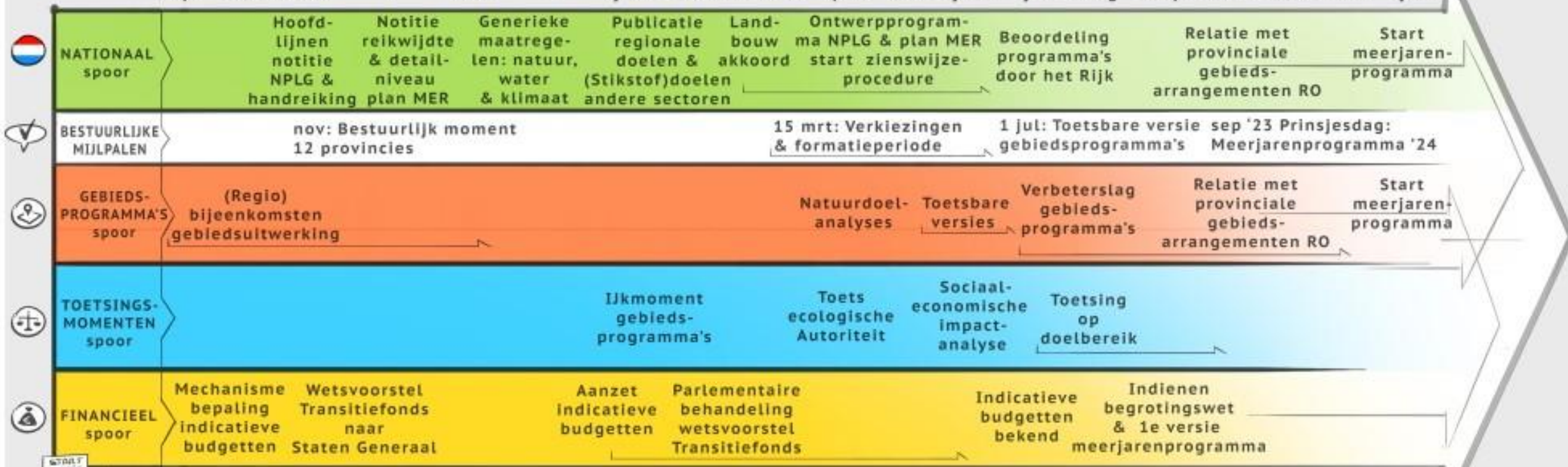

ROUTEKAART 'NATIONAAL PROGRAMMA LANDELIJK GEBIED'

ROUTEKAART OVER 4 SPOREN

2022 sep - okt - nov - dec - 2023 jan - feb - mrt - apr - mei - juni - jul - aug - sep - okt - nov - dec - 2024 jan

Wat ligt er nu?

- › Kamerbrief stand van zaken NPLG
- › Ontwikkel document NPLG
- › Handreiking gebiedsprogramma's 1.0
- › Spelregels Meerjarenprogramma Transitie Landelijk Gebied 1.0

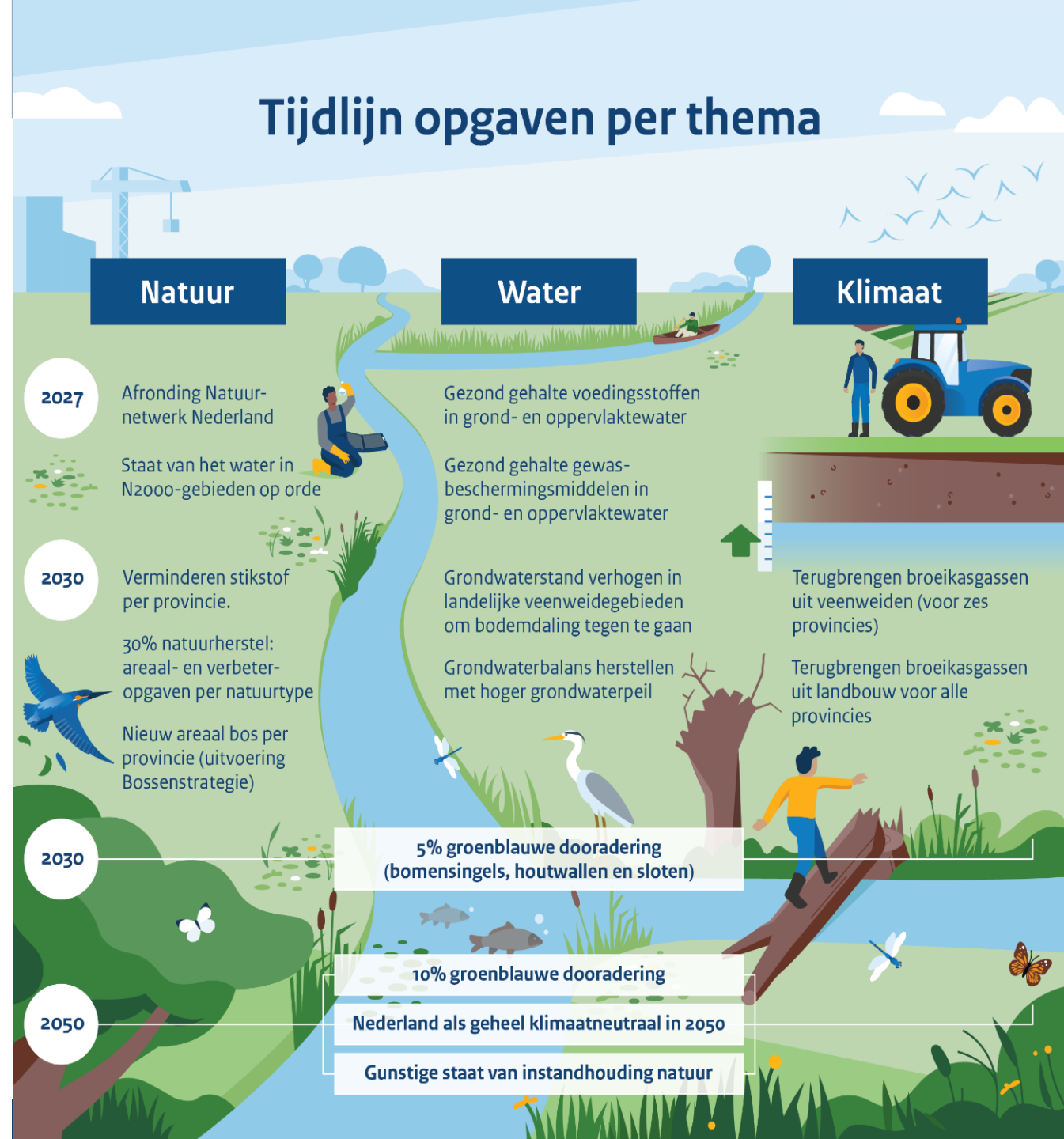
Inhoud ontwikkeldocument NPLG:

- › Ambitie
- › (Aanvullende) Doelen
- › Structurerende keuzes
- › Gebiedsprogramma's, toetsing en randvoorwaarden

Doelen

- > Natuur
- > Water
- > Klimaat

Structurerende keuzes

Volgen uit de gemaakte beleidskeuzes voor:

- > Natuur (incl. stikstof)
- > *Water en bodem sturend*
- > Klimaat
- > Landbouw

Structurerende keuzes

Wat zijn het?

Een voorbeeld

De gebiedsprogramma's geven invulling aan **overgangsgebieden**

✗ **Voldoet niet**
Geen overgangsgebied ingericht.

✓ **Voldoet wel**
Gebiedsprogramma bevat overgangsgebied met functies gericht op natuurherstel.

✓ **Voldoet wel**
Gebiedsprogramma bevat geen overgangsgebied. Het beschrijft wel hoe men doelen op een andere manier kan behalen.

Hoofdpunten handreiking gebiedsprogramma's

1. Vereisten en inspiratie
2. Helderheid over vaststelling
3. Eén programma met deelgebieden
4. Verbinding met Transitiefonds
5. Adaptief/iteratief programmeren
6. Minimaal niveau uitwerking 1 juli 2023

Wat weten we nog niet op 25 november?

- › Indicatieve verdeling hectares natuur en emissiereductie broeikasgassen over provincies
- › Benodigde onderbouwing van doelbereik voor Ecologische Autoriteit
- › Volgen in januari 2023

Hoe gaan we verder naar 1 juli 2023?

- › Publicatie stukken NPLG 25 november 2022
- › 'proefdraaien' met handreiking gebiedsprogramma's met 2 of 3 provincies (BO 24 november)
- › Rijk en provincies definiëren indicatieve doelen natuur en klimaat in januari 2023
- › Vanaf 25 november 2022 provincies aan de slag met wat al wél bekend is / kan
- › NPLG & Regieorganisatie (RTLG) zullen veel het land ingaan & feedback ophalen → adaptief programmeren

Bedankt voor jullie
aandacht en tot de
volgende keer!

nplg@minInv.nl

LIFE IP All4Biodiversity in de praktijk

Carlo Braat (Noord-Brabant) en Florette Reijman (Gelderland)

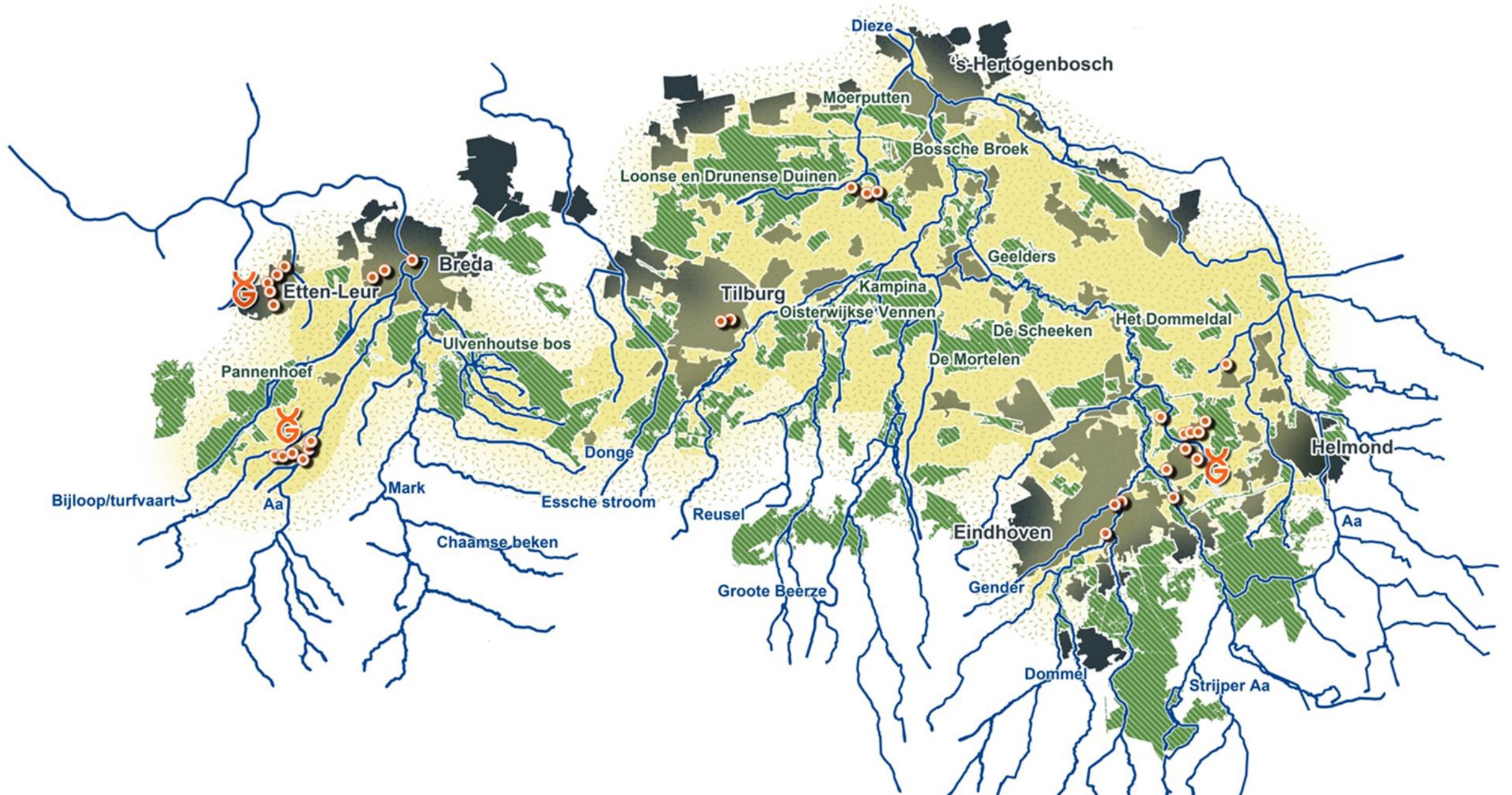

**BRABANTS
BODEM**

PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Brabants Bodem

Carlo Braat
Lid projectteam Brabants Bodem

**BRABANTS
BODEM**

PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Ambitie Brabants Bodem

- We verbeteren de **kwaliteit van het landschap, bodem, water en biodiversiteit** met een **beter inkomen** voor de agrariër.
- Als partners in het partnerschap Brabants Bodem (o.a. vier overheden) werken we **slim, structureel en gelijkwaardig samen**.
- De inwoners van het Van Gogh NP (h)erkennen de **waarde van producten en diensten van het landschap** en zijn daar **trots** op.

Brabantse Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij

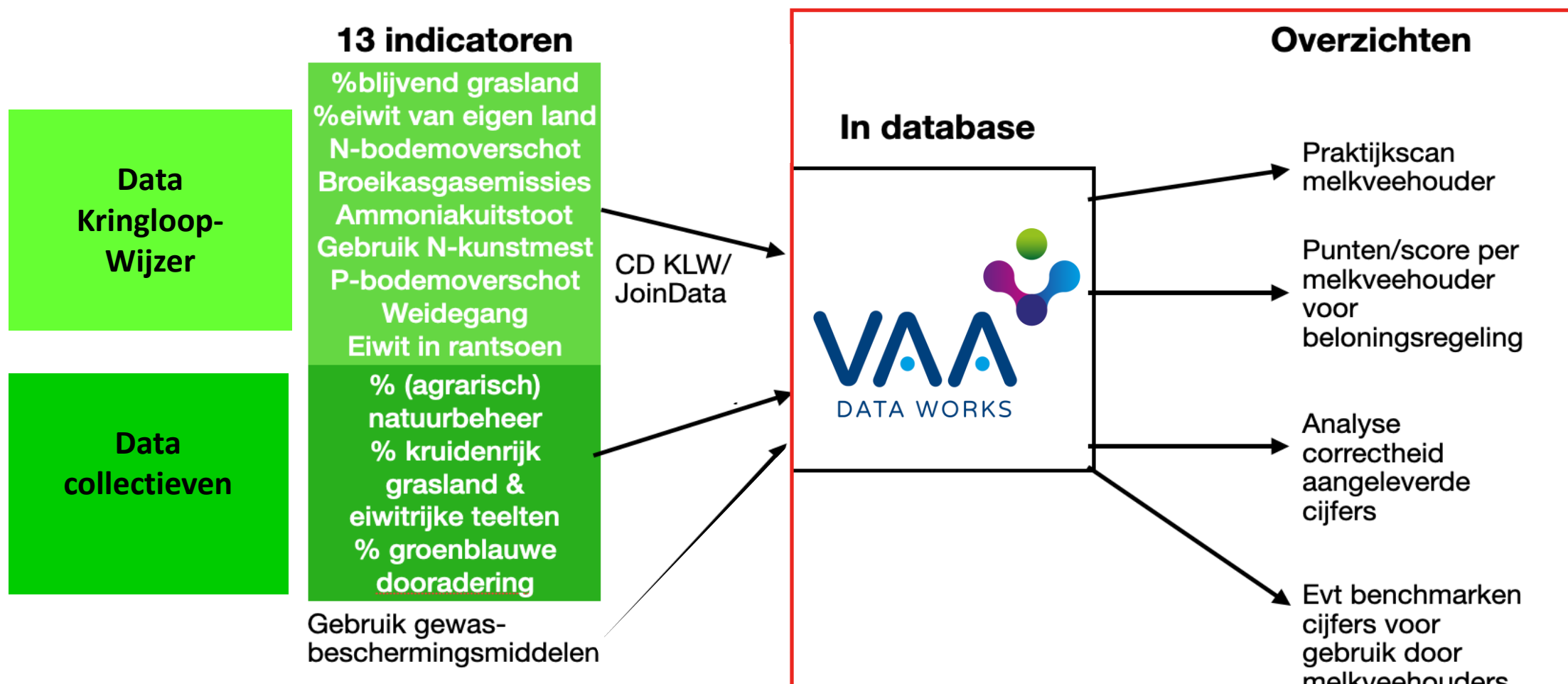
KPI	Landschap opgave	Stikstof opgave	Blauwe opgave
1. Blijvend grasland			
2. Eiwit van eigen land			
3. N-bodemoverschot			
4. Klimaat (CO ₂ eq/kg melk)			
5. Ammoniak uitstoot			
6. Agrarisch Natuurbeheer %			
7. Kruidenrijk grasland %			
8. Groen-blauwe dooradering %			
9. Gewasbeschermingsmiddelen			
10. N uit kunstmest			
11. P-bodemoverschot			
12. Weidegang			
13. Eiwit in rantsoen			

**BRABANTS
BODEM**

PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Gegevens verzamelen Praktijkproject Biodiversiteitsmonitor

Dit is uw score over 2020

1200

op een totaal van 2500

Algemene bedrijfsinformatie

Indicatoren	Resultaat	Punten
Melkproductie per bedrijf (kg)	0 kg	NVT
Totale bedrijfsoppervlakte (ha)	0 ha	NVT

Hoe is de score opgebouwd

Kringloopwijzer Indicatoren

#	Indicatoren	Resultaat	Punten
1	Percentage blijvend grasland (%)	0 %	0
2	Percentage eiwit van eigen land (%)	0 %	0
3	N-bodemoverschot (kg N/ha)	0 kg N/ha	200
4	Broeikasgasemissie (kg CO2-eq/kg FPCM)	0 g Co2eq/kgFPCM	200
5	Ammoniakuitstoot (kg NH3/ha)	0 kg NH3/ha	200
6	Gebruik stikstofkunstmest (kg N/ha)	0 kg N/ha	200
7	P-bodemoverschot (kg P2O5/ha)	0 kg P2O5/ha	50
8	Weidegang (uur/jaar)	0 uur/jaar	0

De beloning wordt als volgt berekend:

Score	Beloning
300-1499	€ 1 per punt
1500-1999	€ 1 per punt + bonus € 2.000
2000-2500	€ 1 per punt + bonus € 2.500

Uw gerealiseerde totaal puntenscore is: 1200

Bij deze score hoort: € 0,00 bonus
Uw berekende beloning is: € 1.200,00 + € 0,00

Totaal: € 1.200,00*

* In de jaren 2022, 2023 en 2024 ontvangt u een beloning voor uw prestaties in het voorgaande jaar. De berekende beloning wordt uitgekeerd met een maximum dat niet hoger is dan op basis van het door u gestelde doel voor het betreffende jaar.

De door u aangegeven doelen

Op uw aanvraagformulier heeft u een prognose opgegeven hoeveel punten u in 2021, 2022 en 2023 verwacht te bereiken. Deze heeft u ingevuld op basis van de maatregelen die u wilt nemen.

Uw prognose:

2021: 1500 punten
2022: 1600 punten
2023: 1700 punten

‘Paspoot BBM’

Brabantse Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij

Gestapelde beloning - Verwaardingsmodel op lange termijn

**3 jarige
beloningsregeling**

**Set van 13
integrale
indicatoren**

Punten	Brabants Bodem
0-999	€1/punt
1000-1499	€1/punt
1500-1999	€1/punt + bonus €1000
2000-2500	€1/punt + bonus €2500

Verwaardingsmodel lange termijn

- Eco regelingen GLB
- Markt
- Toegang tot en korting op grond
- Vergunningverlening
- CO₂ verwaardings
- Rentekorting
- Ecosysteemdiensten
- Fiscale voordelen

**BRABANTS
BODEM** | PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Agroforestry

- 25 voorbeeldbedrijven en 25 hectare agroforestry
- Uitvoering door Gebiedsonderneming Duinboeren en Maatschappij

De boom is terug!

Agroforestry maakt een groene landbouweconomie mogelijk

Provincie Noord-Brabant

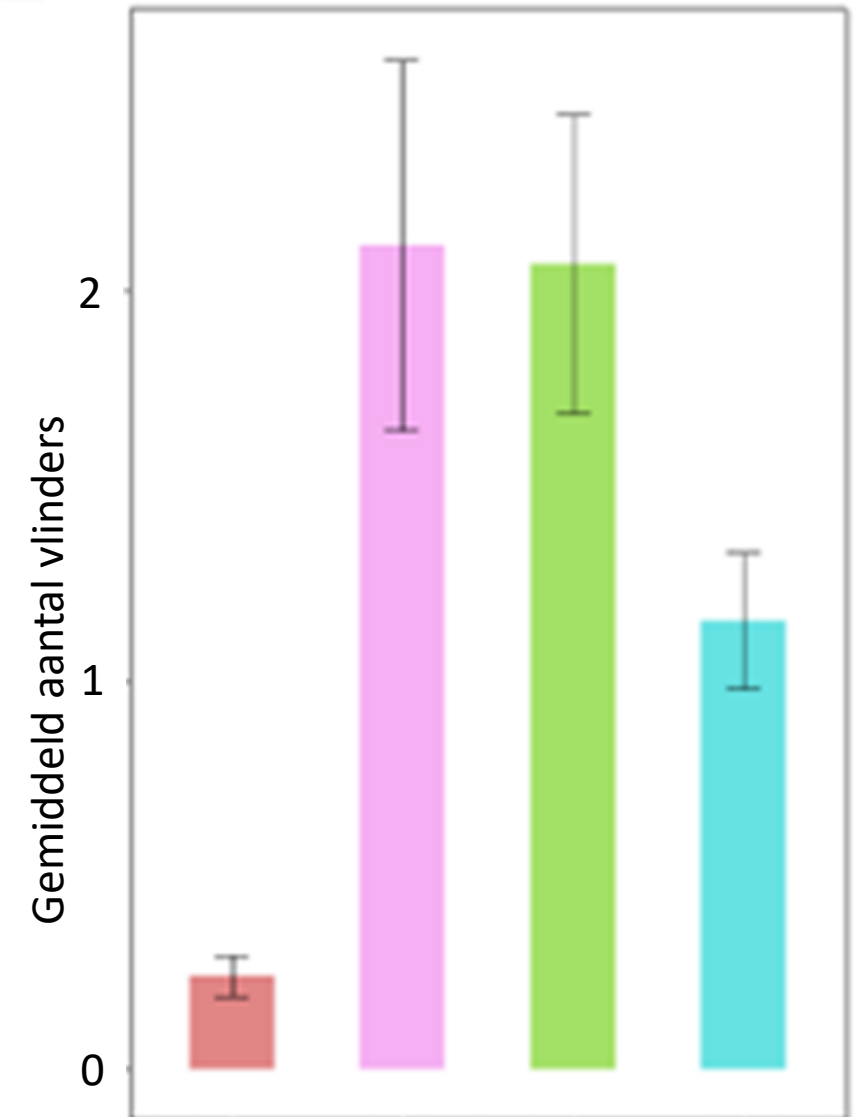

BRABANTS BODEM

PROJECT IN
VAN
GOGH
NATIONAAL
PARK

Onderzoek biodiversiteit

- Onderzoek HAS Den Bosch, Earth Watch en Maasarend Advies
- 30 melkveebedrijven
- Onderzoeksvraag: *‘Zorgt een hoge score op de BBM voor een hogere biodiversiteit en een betere bodem- en waterkwaliteit?’*
- Broedvogels, dagvlinders, bodemkwaliteit en waterkwaliteit

Praktijkervaringen Veluwezoom-IJssel en Brummen

Lyda Dik en Florette Reijman

 provincie
Gelderland

Aanpak gebiedsprocessen NIL

- Aanleiding is aansluiten op lopend proces vanuit natuur/KRW
- NIL is middel om doelen te realiseren
- Samen met boeren werken we aan een toekomstperspectief

Hoe doen we dit?

- Systeemanalyse van het gebied (KANO en LESA)
- Individuele gesprekken met boeren
- Werkbijeenkomsten
- Leerbijeenkomsten (themabijeenkomsten, excursies)

→ Resultaten:

- uitvoeringsplan natuurinclusieve landbouw
- individuele bedrijfsplannen

Lessons learned

- Veranderingsproces vergt tijd
- Ruimte voor experimenteren en leren
- Samen mét de boeren
- Inzicht in wat nodig is voor systeemherstel en de bijdrage van de landbouw hieraan
- Instrumentenkoffer (toolbox) vullen
- Grond en geld zijn essentieel voor realisatie

Hoe nu verder?

- Ervaringen meenemen in het GPLG
- Toepassen KANO in gebiedsprocessen (volgend uit GPLG) voor inzicht in wat nodig is voor systeemherstel
- Ervaringen biodiversiteitsmonitor Brabant, Drenthe en het Markemodel Achterhoek verder uitrollen in Gelderland
- Ervaringen aanpak gebiedsprocessen NIL meenemen in andere gebieden

Paneldiscussie: Gebiedsgericht werken aan integrale duurzaamheidsopgaven

Kees de Pater (Vogelbescherming)

Pieter de Boer (Min. LNV)

Alex Datema (BoerenNatuur)

Toine Morel (Rijkswaterstaat / Min. I&W)

Jeen Nijboer (Rabobank)

Jordy Salden (provincie Limburg)

Workshops

- 1) Lerend praktijknetwerk en training samenwerkingscode
 - Zaal: Van Beuningen
- 2) Toolbox voor biodiversiteit
 - Zaal: Roosenburg
- 3) KANO (kansenanalyse natuurontwikkeling)
 - Zaal: Tuinkamer
- 4) Excursie:
 - Vertrek om 14:45 vanaf het parkeerterrein.
 - Coffee-to-go en versnapering mag mee in de bus

Ronald Hiel, Margo Meijerink, Corlissa van Lohuizen, Carla Kivits, Bas Verweij, Judith Klauwers, Fleur Bokma, Floor Boonstra, Floor Edixhoven, Veerle van Reisen, Aletta Schenkenveld en Judy Koppenjan

Ed Weijdema en Sjoerd Steenberg

Lyda Dik en Florette Reijman

provincie limburg

Jordy Salden

Jan Buys

Dolf Visser

Carleen Weebers, Wouter Hakkeling en Annemieke Dunnink

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Isabelle Vreeke en Martijn van Opijnen

Plenaire afsluiting

Met dank aan alle hardwerkende leden van de projectteams van de partners van LIFE IP All4Biodiversity!

Arnoud Popping

Ralph Smits

Adriaan Brouwer

Marten Schoonman

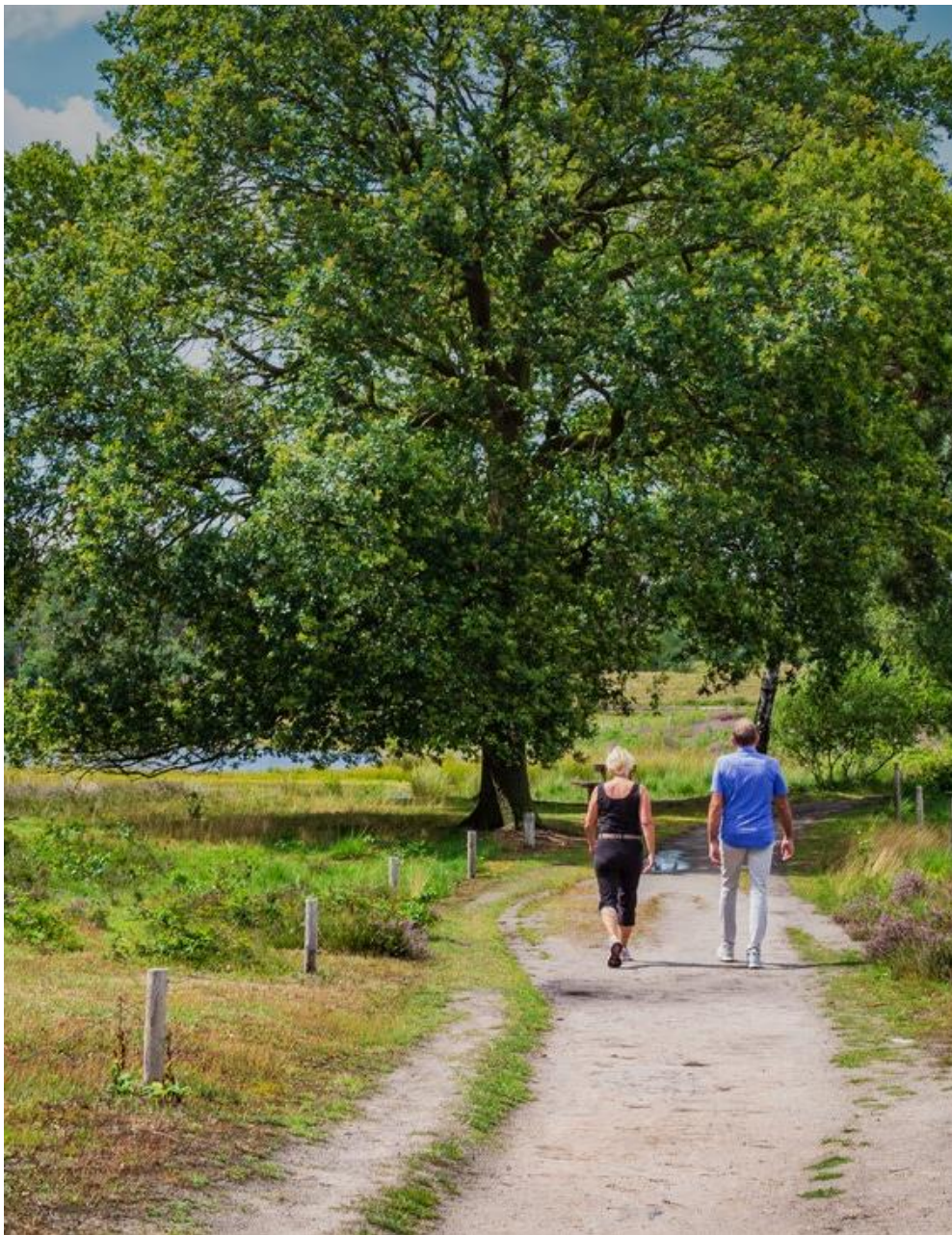
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Toine Morel

Francisca Demmendaal-Wit en Christine van Kessel-Ottink

Plenaire afsluiting

Met speciale dank aan

Panelleden: Pieter de Boer, Kees de Pater, Alex Datema, Jeen Nijboer, Toine Morel en Jordy Salden

Workshops: Martijn Daalder, Carlo Braat en Jacomien den Boer

Landgoed Huize Bergen voor de locatie, catering en ondersteuning

Alle deelnemers vandaag: **Bedankt voor uw komst!**

Borreltijd!

